

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 825
van **LUDWIG VANDENHOVE**
datum: 1 april 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Pompgemalen - Gevaar voor vissen - Schulensmeer Lummen

Aan het Schulensmeer in Lummen bevindt zich het pompgemaal 'Linkhout', dat is uitgerust met drie pompen van 1 m³/s en twee pompen van 0,5 m³/s. De primaire functie van het gemaal bestaat erin om de omliggende kleinere secundaire waterlopen, die bij hoogwater niet meer kunnen afwateren, naar het meer te bemalen. Het waterpeil van het buitenbekken Schulensmeer wordt automatisch gestuurd tussen 20,20 m (pomp aan) en 19,80 m (pomp uit). Daardoor wordt de verdroging in het gebied alleen maar aangewakkerd. Het grondwaterpeil van het Nieuwe Snijke ligt 1,5 m onder het maaiveld van het gebied wat men nu wil vernatten met de aan gang zijnde werken in het kader van het Life Delta project.

In noodgevallen bij hoogwater en opstuwung in het Schulensmeer, pompt de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) het water in het buitenbekken (ten zuiden van de dijken van het meer) weg. Op dat ogenblik is de zuigkracht van de pompen zo groot dat alle vissen vanuit de bergingsvijver aangezogen en vermaald worden. Daar komt geen enkele vis levend door. Diezelfde pompen kunnen ook worden ingeschakeld om het Schulensmeer in niveau te verlagen als dat nodig zou zijn. Als dat gebeurt, is het een echte slachtpartij bij de vissen. Ook bij andere pompgemalen in Vlaanderen, zoals in Lokeren, werd een gelijkaardig fenomeen vastgesteld.

1. Hoeveel van die pompen zoals bij het Schulensmeer, die erg schadelijk zijn voor de vissen, zijn in dienst bij de VMM?
2. Blijkbaar bestaan er visvriendelijke pompen, waarbij om en bij 95% van de vissen ongeschonden door kan komen.
Hoeveel van dergelijke visvriendelijke pompen zijn in dienst bij de VMM en waar situeren ze zich?
3. Is er een plan om op termijn het vissenleven beter te beschermen door op alle plaatsen zulke visvriendelijke pompen te plaatsen? Staat daar een timing op?

ANTWOORD

op vraag nr. 825 van 1 april 2021

van **LUDWIG VANDENHOVE**

1. VMM beheert 27 pompgemalen, met een totaal van 113 opgestelde pompen. De voorbije jaren deed de VMM heel wat inspanningen om de pompgemalen visveiliger te maken. Dit zorgt voor volgende aantallen:
 - 4 pompgemalen bestaan uit vijzelpompen waarbij de schade aan kleinere vissen zeer beperkt is. Op basis van onderzoek van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek blijkt dat voor grotere vissen waaronder palingen er wel schade is van 15% à 35% van de vissen die gebruik maken van het pompemaal.
 - 6 pompgemalen beschikken door investeringen van de voorbije jaren over visvriendelijke pompen. Voor 2 pompgemalen is de plaatsing van visvriendelijke pompen in uitvoering.
 - 15 pompgemalen bevatten nog louter axiale schroefpompen.
2. De VMM plaatste de voorbije jaren visvriendelijke pompen in de volgende pompgemalen:
 - Gemaal Nieuwe Watergang, Zwin, Knokke: 2 visveilige pompen
 - Gemaal Caemerlinckx-complex, Oostende: 2 visveilige pompen
 - Gemaal Engelandelft, Woumen: 1 visveilige pomp
 - Gemaal Vinderhoute: 2 visveilige pompen
 - Gemaal Rode Weel, Antwerpen: 1 visveilige pomp
 - Gemaal Groot Schijn, Antwerpen: 2 visveilige pompen

De pompgemalen op de Vliet-Grote Molenbeek en Zielbeek zullen in 2021/2022 ook uitgerust worden met visvriendelijke pompen.

3. De VMM streeft er voor alle pompgemalen naar om de schade maximaal te beperken. Gezien de kostprijs van de aanpassing van pompgemalen worden de aanpassingen afgestemd met renovaties of andere projecten zodat een win-win mogelijk is. Bij nieuwe pompgemalen en renovatie wordt door de VMM altijd geopteerd voor visvriendelijke pompgemalen indien dit wenselijk en haalbaar is. Bij pompgemalen die louter in noodomstandigheden (zeer hoge neerslag) ingezet worden blijft de schade veelal beperkt én is de plaatsing van visvriendelijke pompen logischerwijze minder prioritair.

Naast de vervanging van de aanwezige axiale schroefpompen kan ook door een aanpassing van de waterhuishouding, waarbij veel meer gebruik gemaakt wordt van de gravitaire afvoermogelijkheden en pompwerking bijgevolg veel minder nodig is, de visveiligheid sterk verhoogd worden. Zo is voor het Schulensbroek een wijziging in de waterhuishouding gepland waarbij een afname van de werking van het pompemaal van meer dan 80% gerealiseerd kan worden door de gravitaire afvoermogelijkheid te herstellen én de bergingsmogelijkheden in het gebied beter aan te spreken. Dit is natuurlijk de meest aangewezen werkwijze.

De paling is de belangrijkste aandachtsoort bij het visvriendelijker maken van pompgemalen. Op basis van de prioriteringlijst in het palingbeheerplan moet er nog voor 4 pompgemalen van VMM een visvriendelijke oplossing gezocht worden. In samenwerking met ANB en het visserijfonds worden de mogelijkheden onderzocht om deze pompgemalen de komende jaren aan te passen.